

TÜRKİYE
GIYİM
SANAYİCİLERİ
DERNEĞİ

**2009 YILI
KASIM AYI TAKVİMİ
VE
ÖNGÖRÜLER**

**EKONOMİ VE STRATEJİ DANIŞMANLIK HİZMETLERİ
EKİM, 2009**

YÖNETİCİ ÖZETİ

Kasım ayı içinde iktisadi faaliyetleri ve mali göstergeleri şekillendirecek unsurlar Dünya ekonomisinde yeniden duraklama endişeleri, içeride artan siyasi tansiyon, IMF ile anlaşma ihtiyacına yönelik yeni tartışmalar ile Merkez Bankasının faiz kararı ve açıklamaları olacaktır.

Dünya Ekonomisinde Yeniden Duraklama Endişeleri

ABD'nin üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 3.5 büyümesine (geçen yılın aynı çeyreğine göre ise yüzde 2.5 küçülme) rağmen diğer açıklanan ekonomik göstergeler iktisadi faaliyetlerdeki canlanmanın ve büyümenin sürdürülmesine ilişkin önemli endişeler yaratmıştır. Hükümetlerin alınan önlemleri artık geri çekmeyi planladığı bir dönemde iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlama 2010 yılı ve sonrası için canlanmanın çok uzun zaman alacağı endişelerini arttırmıştır. Mali piyasalardaki aşırı iyimserlik ve buna bağlı fiyatlamların yarattığı şişkinlikler de bir düzeltme eğilimi içine girmeye başlamıştır. Muhtemelen yıl sonuna kadar olan dönemde, tersine ve iktisadi faaliyetlerde kalıcı canlanmaya işaret eden veriler gelmediği takdirde tüm mali göstergelerde göreceli bir düzletmenin yaşanacağı, doların değer kazanacağı, diğer varlık fiyatlarının gerileyeceği bir süreç öngörülmektedir. Bu düzeltme küresel ekonomide beklenen ikinci dip dalgasından çok L şeklindeki iyileşme sürecinde bir düzeltme ve normalleşme olarak beklenmektedir.

İçeride Artan Siyasi Tansiyon

Demokratik açılım süreci ile birlikte yaşanmaya başlanan gelişmelerin toplumsal etkileri, bunu örtmeye ve gündemi değiştirmeye yönelik olarak gündeme getirilen "irticai ile mücadele eylem planı" iddiaları ve erken seçime ilişkin yersiz tartışmalar ekonomide beklentilerin iyileşmesini yavaşlatmaya, iktisadi faaliyetlerdeki canlanmayı da sınırlandırmaya başlamıştır. Kasım ayı içinde bu olumsuz etkilerin sürmesi beklenmektedir.

IMF ile Anlaşma İhtiyacının Yeniden Tartışılması

Ekonomide iktisadi faaliyetlerdeki canlanmanın yavaşlaması, 2010 yılında Hazine'nin yüksek borçlanma ihtiyacı, bankaların Hazine finansmanına ilişkin risk iştahının azalması ve bunlara bağlı olarak faiz oranlarının yeniden yükselme eğilimine girmesi ile birlikte ekonomiye ilave kaynak sağlayacak IMF ile bir anlaşma yapılması yeniden tartışılmaya başlayacaktır. Bununla birlikte IMF ile anlaşmayı siyasi nedenlerle istemeyen Hükümetin bu tavrı nedeni ile faiz oranlarına yukarı yönlü baskı artacaktır.

Merkez Bankası'nın Etkisini Kaybeden Faiz İndirimleri

Merkez Bankası faiz oranlarını Kasım ayı içinde 0.25-0.50 puan daha indirecektir. Ancak Merkez Bankası'nın faiz indirimlerinin etkisi giderek kaybolmaktadır. Merkez Bankası'nın faiz indirimlerinin iktisadi faaliyetleri canlandırma etkisi sınırlı kalmaya devam edecektir. Çünkü banka kendilerindeki genişleme sınırlı kalacaktır. Merkez Bankası faiz indirimlerinin Hazine faizlerini aşağı çekme etkisi de sona ermiştir. Yüksek borçlanma gereği karşısında Merkez Bankasının faiz indirimlerine rağmen Hazine borçlanma faizlerinin artacağı bir döneme girilmektedir.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde kasım ayı içinde sanayi üretimi, perakende satışlar ve ihracatta durağanlaşmanın sürmesi, inşaat ve yatırım faaliyetlerindeki durgunluğun da devam etmesi beklenmektedir. Mali göstergelerde ise Kasım ayı içinde yukarı yönlü baskı daha kuvvetli hissedilecektir. Buna göre; Dolar kuru 1.45 - 1.55 aralığında, Euro kuru 2.10-2.25 aralığında, Faiz oranları yüzde 8.50-9.30 aralığında, Euro dolar paritesi 1.45-1.50 aralığında dalgalanacaktır.

EKONOMİ TAKVİMİ

1. 3 Kasım, Ekim ayı enflasyon oranı açıklanacaktır. ÖTV, KDV indirimlerinin kaldırılması ve elektrik zammı nedeni ile Ekim ayı enflasyonu yüzde 1.5-2.0 aralığında gerçekleşecektir. Ancak yıllık bazda enflasyon aşağı yönlü olmayı sürdürecektir.
2. 3/4 Kasım, ABD Merkez Bankası FED faiz toplantısını yapacaktır. FED faiz oranlarını değiştirmeyecektir. Ancak ekonomik büyüme ve faizlerin geleceğine ilişkin açıklamaları büyük önem taşıyacaktır.
3. 5 Kasım, Avrupa Merkez Bankası faiz toplantısını yapacaktır. AMB faiz oranları değiştirmeden yüzde 1.0'de bırakacaktır. Bankanın Avrupa ekonomisindeki büyüme ve canlanmaya ilişkin değerlendirmeleri önemli olacaktır.
4. 19 Kasım, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, faiz toplantısını yapacaktır. Merkez Bankası'nın faiz oranlarını 0.25-0.50 puan daha düşürmesi beklenmektedir.
5. 19/20 Kasım, Japonya Merkez Bankası JOB faiz toplantısını yapacaktır. Banka faiz oranlarını değiştirmeden yüzde 0.10'de tutacaktır. Bankanın Japon ekonomisindeki büyümeye ilişkin değerlendirmeleri önemli olacaktır.
6. 24 Kasım, TCMB 2009 yılının ikinci ve son Finansal İstikrar Raporunu açıklayacaktır. Raporla finansal akışlar ve kredi mekanizmasına ilişkin değerlendirmeler 2010 yılı ekonomik büyümesi için önemli olacaktır.
7. Kasım ayı içinde, yılın son çeyreği ve 2020 yılına ilişkin ekonomik canlanma ve büyüme beklentilerine bağlı olarak IMF ile bir anlaşma konusu yeniden tartışılmaya başlanacaktır.

DIŞ POLİTİKA TAKVİMİ

1. 1 Kasım, Türkiye Afganistan'da Kabil bölgesinin çok uluslu güç komutanlığını ikinci kez yapmak üzere devralacaktır.
2. Kasım ayı içinde, Türkiye Kıbrıs konusunda yeni bir açılım başlatmayı planlamaktadır. Müzakerelerin hızlandırılması için, müzakere konularının bazılarında esnek öneriler sunulması düşünülmektedir.
3. Kasım ayı içinde, Türkiye ile Ermenistan (Azerbaycan) Irak, İran ilişkilerinde açılım süreçleri yurtiçi ve yurtdışı tartışmaları ile birlikte devam edecektir. Ayrıca AB ile ilişkilerde de Almanya-Fransa ikilisinin yeni Türkiye pozisyonu şekillenecektir.

ULUSLAR ARASI TAKVİM

1. 7 Kasım, Afganistan'da başkanlık seçiminin ikinci turu yapılacaktır. ABD ve NATO (Batı) açısından güvenlik alanında ilk öncelik olan Afganistan'da güvenliğin sağlanması seçimler sonrasında yeni ve kritik bir aşamaya girecektir.
2. 12 Kasım, Avrupa Birliği devlet ve hükümet başkanları toplantısı yapılacaktır. Toplantıda Lizbon anlaşması hükümleri gereğince AB Konseyi Başkanı da ilk kez seçilecektir. Başkan merkez sağ muhafazakar partilerden olacaktır.
3. Kasım ayı içinde, Pakistan, Afganistan, Irak odaklı terör eylemleri, Ortadoğu'da İsrail-Filistin barış görüşmelerinde uzlaşmazlık ve İran'ın nükleer programı ile ilgili tutumu uluslararası gündemi oluşturmaya devam edecektir.

SİYASET TAKVİMİ

1. Kasım ayı içinde, demokratik açılım süreci en önemli siyasi gündem olmayı sürdürecektir. Bu konudaki tartışmalar ve eylemler devam edecektir.
2. Kasım ayı içinde, İrtica ile Mücadele Eylem Planı ile ilgili iddialar ve bu konunun sivil ve askeri savcılıklar tarafından soruşturularak sonuçlandırılması ve bu çerçevedeki tartışmalar siyasetin önemli gündem maddesi olacaktır.
3. Kasım ayı içinde, Anayasa Mahkemesinin Raporları tamamlanan DTP'nin kapatılması ve Askerlerin sivil mahkemelerde yargılanmasına ilişkin değişikliğin iptali istemi davalarını görüşmesi ve karara bağlaması beklenmektedir.

EKONOMİK VE MALİ ÖNGÖRÜLER

Kasım ayı içinde iktisadi faaliyetleri ve mali göstergeleri şekillendirecek unsurlar Dünya ekonomisinde yeniden duraklama endişeleri, içeride artan siyasi tansiyon, IMF ile anlaşma ihtiyacına yönelik yeni tartışmalar ile Merkez Bankasının faiz kararı ve açıklamaları olacaktır.

Dünya Ekonomisinde Yeniden Duraklama Endişeleri

Dünya ekonomisinde karşılaşılan kriz ile birlikte alınan önlemler finansal istikrarın yeniden sağlanması ve resesyonun durdurulması konularında büyük ölçüde başarılı olmuştur. Buna bağlı olarak Ekim ayı başında İstanbul'da yapılan IMF-Dünya Bankası yıllık toplantılarında daha çok çıkış stratejileri ve alınan önlemlerin ne zaman sona erdirileceği tartışılmıştır. Ve iyimser beklentiler ile birlikte mali göstergelerde artan risk iştahı ile birlikte önemli artışlar (şişmeler) olmuştur.

ABD'nin üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 3.5 büyümesine (geçen yılın aynı çeyreğine göre ise yüzde 2.5 küçülme) rağmen diğer açıklanan ekonomik göstergeler iktisadi faaliyetlerdeki canlanmanın ve büyümenin sürdürülmesine ilişkin önemli endişeler yaratmıştır.

- a. üçüncü çeyrek sonrası yeni verilerde iktisadi faaliyetlerdeki canlanmanın zayıflamakta olduğu görülmektedir.
- b. hükümetlerin alınan önlemleri artık geri çekmeyi planladığı bir dönemde iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlama 2010 yılı ve sonrası için canlanmanın çok uzun zaman alacağı endişelerini arttırmıştır.
- c. mali piyasalardaki aşırı iyimserlik ve buna bağlı fiyatlamaların yarattığı şişkinlikler de bir düzeltme eğilimi içine girmeye başlamıştır.
- d. muhtemelen yıl sonuna kadar olan dönemde, tersine ve iktisadi faaliyetlerde kalıcı canlanmaya işaret eden veriler gelmediği takdirde tüm mali göstergelerde göreceli bir düzletmenin yaşanacağı, doların değer kazanacağı, diğer varlık fiyatlarının gerileyeceği bir süreç öngörülmektedir.
- e. bu düzeltme küresel ekonomide beklenen ikinci dip dalgasından çok L şeklindeki iyileşme sürecinde bir düzeltme ve normalleşme olarak beklenmektedir.

İçeride Artan Siyasi Tansiyon

Demokratik açılım süreci ile birlikte yaşanmaya başlanan gelişmelerin toplumsal etkileri, bunu örtmeye ve gündemi değiştirmeye yönelik olarak gündeme getirilen "irticai ile mücadele eylem planı" iddiaları ve erken seçime ilişkin yersiz tartışmalar ekonomide beklentilerin iyileşmesini yavaşlatmaya, iktisadi faaliyetlerdeki canlanmayı da sınırlandırmaya başlamıştır. Kasım ayı içinde bu olumsuz etkilerin sürmesi beklenmektedir.

IMF İle Anlaşma İhtiyacının Yeniden Tartışılması

Ekonomide iktisadi faaliyetlerdeki canlanmanın yavaşlaması, 2010 yılında Hazine'nin yüksek borçlanma ihtiyacı, bankaların Hazine finansmanına ilişkin risk iştahının azalması ve bunlara bağlı olarak faiz oranlarının yeniden yükselme eğilimine girmesi ile birlikte ekonomiye ilave kaynak sağlayacak IMF ile bir anlaşma yapılması yeniden tartışılmaya başlayacaktır.

Bununla birlikte IMF ile anlaşmayı siyasi nedenlerle istemeyen Hükümetin bu tavrı nedeni ile faiz oranlarına yukarı yönlü baskı artacaktır.

Merkez Bankası'nın Etkisini Kaybeden Faiz İndirimleri

Merkez Bankası faiz oranlarını Kasım ayı içinde 0.25-0.50 puan daha indirecektir. Ancak Merkez Bankası'nın faiz indirimlerinin etkisi giderek kaybolmaktadır. Merkez Bankası'nın faiz indirimlerinin iktisadi faaliyetleri canlandırma etkisi sınırlı kalmaya devam edecektir. Çünkü banka kendilerindeki genişleme sınırlı kalacaktır. Merkez Bankası faiz indirimlerinin Hazine faizlerini aşağı çekme etkisi de sona ermiştir. Yüksek borçlanma gereği karşısında Merkez Bankasının faiz indirimlerine rağmen Hazine borçlanma faizlerinin artacağı bir döneme girilmektedir.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde kasım ayı içinde sanayi üretimi, perakende satışlar ve ihracatta durağanlaşmanın sürmesi, inşaat ve yatırım faaliyetlerindeki durgunluğun da devam etmesi beklenmektedir.

Mali göstergelerde ise Kasım ayı içinde yukarı yönlü baskı daha kuvvetli hissedilecektir. Buna göre;

- a. Dolar kuru 1.45 - 1.55 aralığında
- b. Euro kuru 2.10-2.25 aralığında
- c. Faiz oranları yüzde 8.50-9.30 aralığında
- d. Euro dolar paritesi 1.45-1.50 aralığında

dalgalanacaktır.